

שאלות שנשאלו בימי שבועות תשס"ח - שיעור 713

I. שאלות הנוגעות לחולה בבית החולים

- (א) **מטה שנשתנה מצבו** ע"י כפתור חשמלית צריך לעשותו ע"י נכרי ואם אין שם נכרי יעשה ע"י ישראל בשינוי (שכ"ח - י"ז) ואבאר עוד
- (ב) **אם מותר לומר לנכרי לטליפון** קרוביו להודיע מצבו תלוי במצבו ומצב קרוביו ואבאר
- (ג) **ללכת הביתה בשבת** או ביום טוב ג"כ תלוי במצב החולה ובמקום הבית החולים ואם יש שם ישוב יהודים לגור שם בשבת ויום טוב ואבאר
- (ד) **יותר טוב שלא להשיב** על השאלות שאינם נוגעים למצבו ובפרט שהשואל יהודי וכותב תשובתו
- (ה) **בבתי חולים שהדלתות נפתחות** ונסגרות ע"י חשמלי צריך הישראל החפץ להכנס בשבת לילך עם גוי שנכנס ולא להפעל בעצמו את המעגל אך כשאי אפשר בדרך אחרת והצורך הוא גדול מותר ליהודי להכנס כרגיל ללא עזרת גוי (שלחן שלמה דף מ"ה) ויש חולקין ואבאר
- (ו) **חולה המקבל תרופה בעירווי (intravenously)** המחובר לחשמל - אם הוא צריך לפנות ואינו יכול במקומו משום כבוד הבריות יכול לבקש מנכרי שינתקו מהחשמל ובשוכו יחבר את המכשיר ואף במקום שאין שם נורה אין להתיר להחזון איש משום איסור בונה מ"מ מותר
- (ז) **ומותר לומר לנכרי במפורש** את אשר עליו לעשות ואין צורך לעשות זאת ברמיזה (שכ"ח - י"ז) אפילו איסורי תורה
- (ח) **אם יש הכשר** מבית דין שיכולים לסמוך עליו ושאסור לחלל שבת בשביל הידור של חולה להביא המאכלים דרך רה"ר
- (ט) **חולה שאין בו סכנה** אסור לו להשתמש בפעמון חשמלי המותקן ליד מיטתו אלא אם כן ברור לו שלא תידלק נורה עקב הצלצול ורק אם יש ספק פקוח נפש מותר (שש"כ מ - י"ט) ואם אין שם נכרי או עצה אחרת והוא נצרך מאד יצלצל כלאחר יד דהיינו שילחץ על כפתור הפעמון במרפקו (שש"כ מ - סע"ה ס"ח)
- (י) **מותר להעביר** חולה שיש בו סכנה במעלית מקומה אחת לחברתה אם אי אפשר להעבירו בקלות דרך המדרגות ואף הבריא מותר ללוותו בהמעלית וגם אם מכויץ להנאת עצמו (שש"כ מ - סע"ה פ"ד) ועל ידי נכרי מותר אפילו לחולה שאין בו סכנה (שכ"ח - י"ז)
- (יא) **אסור לכתוב** או לבקש לכתוב בשבת תעודת שחרור מבית החולים אבל מותר לבקש מנכרי שהוא יכתוב את התעודה אפילו לחולה שאין בו סכנה (סעיף מ"ד)
- (יב) **חולה המשתחרר** בשבת אחרי הטיפול ואינו יכול להגיע לביתו בכוחות עצמו מותר לחזור במכונית שנוהג בו נכרי אף אם הוא רק חולה שאין בו סכנה וגם אם ביתו נמצא בתוך התחום וכ"ש ביום טוב דלהולך הקאר ע"י נכרי הוא שבות דשבות (סעיף מ"ג) ויותר טוב להלביש טליתו למעט זלזול שבת ואבאר
- (יג) **חולה שצריך לאכול** בשבת בבוקר לפני שיתפלל יקדש לפני שיאכל וטוב אם יאמר תחילה לכל הפחות את ברכת התורה ואת הפרשה הראשונה של קריאת שמע וכן ינהג בחול אם צריך לאכול לפני שיתפלל (עיין בבה"ל רפ"ט - ה וע"ע באג"מ ז - כ"ו וכ"ח)
- (יד) **מותר לחולה** גם אם אין לו אלא מיחוש בעלמא לבלוע לפני התפילה תרופות כיון שהוא לרפואה (שש"כ סעיף מ"ה)
- (טו) **מי שהוא בטבעו נתחלש** מוטב שיתפלל שחרית ביחידות ויאכל אחרי התפילה משיאכל לפני התפילה כדי להתפלל עם הציבור אלא שאחרי כן ילך לבית הכנסת לשמוע קדיש, ברכו, קדושה, וקריאת התורה

II. שאלות הנוגע לה' BLACKOUT ביום טוב

- (א) מותר להוציא מאכלים מרשות לרשות ביום טוב שלא יתקלקלו כגון להביאם למקרר שיש בו חשמל (תק"ח - ה)
- (ב) לכאורה אמירה לנכרי מותר ביו"ט כגון להבעיר החשמל במקום צורך גדול ולכן מותר לומר לנכרי לתקן ידות המזג אויר וידות התנורים ושאר כלי חשמלי שנצרכים ליום טוב
- (ג) אין לומר לנכרי לכתוב מודעה שהמתפללים ילכו לבית הכנסת אחרת להתפלל דכתיבה איסורי דאורייתא ואין מתירים לצורך תפילה
- (ד) אין להמיס תחתית הנר כדי שנדבק בהמנורה משום איסור ממרח
- (ה) וחז"ל נתנו כמה היתרים במקום חולים שאין בו סכנה או במקום אדם בהול על ממונו או מכשול דרכים וצרכי רבים והם (c) נכרי (b) קטן באיסור דרבנן (g) שינוי (z) שנים שעשו ובכל ענינים אלו צריכים שאלת חכמים הבקיים בענינים אלו

III. שאלות הנוגע לאפול (BLACKOUT) בשבת

- (א) אם מותר להדליק פנס הבזקה (flashlight) מערב שבת עיין בשיעור 480 (א-I)
- (ב) אם מותר לתקן מכונית חשמלי כגון מזגן (a/c) או כלי בישול כגון מיחם או קראק פאט דכשידלק החשמל בשבת יהנה מהבישול או מהקירור בשבת - עיין ברמ"א (ה"ג - ה) דנכרי מושיבין הקדירות אצל תנור בית החורף או עליו ומבערת השפחה אח"כ התנור דאין עיקר כוונת הא"י בההיסק רק לחמם הבית ולא לבשל הקדירות ולכן יש להתיר ג"כ בנ"ד אפילו ע"י ישראל דהכל נעשה מערב שבת והפעלת החשמל נעשה בשבת ע"י נכרים ורוב נכרים ועוד עיין בשש"כ (ל"ז - הערה קע"ד) דיש להתיר בנ"ד אפילו ע"י טכנאים יהודים שמתקנים את הקלקול דמתקנים גם עבור החולים שיש בהם סכנה שבעיר והרי זה חשיב כפורס מצודה להעלות תינוק מהנהר וגם צד דגים ורבו הסוברים שמותר גם לכוין לצוד אותם וכ"ש ע"י נכרי שנעשה המלאכה לרוב נכרים ועוד עיין בציץ אליעזר (ז - ט"ז) מעשה בהחתם סופר במופלגי תורה דפ"פ דמיינן שעמדו ללמוד תורה בליל שבת והעריכו להם ערב שבת עצים דקים והעמידו עליהם קדירה של קאווע ושמו תחת העצים לונט והדליקו בערב שבת בקצה האחרון שלה ובליל שבת קודם חצות נגעה אל חוט גפרית ונדלק והתיר באופן זה להיאנות מהקאווע וכ"ש בנ"ד
- (ג) לומר לנכרי להדליק המזגן בשבת - עיין באג"מ (י"ד ג - מ"ז - ז) דאסור לספר להנכרי שהוא חם מאד בבית ואסור מטעם שנהנה ממלאכה שעשה הנכרי בשבילו ולא דמי למה שכתב המ"ב (ז"ז - ע"ו) דהתם הקריאה היה יכול גם בלא מלאכת הנכרי אף שהיה בדוחק ובקושי ודמי לכשמבשל עבורו דודאי יכול להיות גם בלא אכילת דבר שבישול בעדו וכן יכול להיות איזה שעות בחדר קר ומ"מ היה אסור אי לאו דהכל חולים אצל צנה ע"ש
- (ד) בשעה שזרם החשמל מופסק מותר להוציא את התקע מן השקע כדי שהאור לא יידלק עם חיבורו מחדש של זרם החשמל אלא שיש לעשות כן כלאחר יד (שש"כ י"ג - כ"ח עפ"י שו"ע ע"ב - ח) כי רק גורם שלא יידלק האור וגם להחזו"א אפשר דאין כאן בנין וסתירה
- (ה) יש מתירים בשעת צורך גדול אף להכניס את התקע להשקע כלאחר יד כדי שהאור יידלק עם חיבור זרם החשמל דהוי רק גרמא ועיין עוד באג"מ (י"ד ג - מ"ז - ז) דמשמע דהוא איסור דאורייתא
- (ו) להושיב הקדרות על התנור בשבת אפילו קודם ההיסק אסור דהו"ל כאחד נותן הקדרה ואחד האור דהראשון פטור אבל אסור משא"כ באמירה לא"י בתנור בית החורף מותר דהא עיקר כוונתו הוא לחמם הבית לומר לנכרי להושיב הקדרה על תנורים שלנו ג"כ אסור